

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

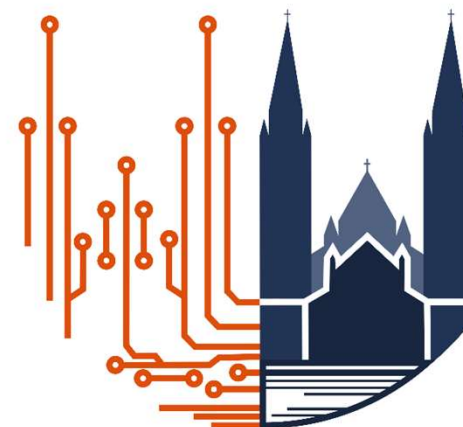
***Új (?) kihívások a
mezőgazdasági
vízgazdálkodásban
avagy***

***Öntözés-fejlesztési tervek
az ATIVIZIG működési területen***

Előadó: Priváczkiné Hajdu Zsuzsanna,
ATIVIZIG Vízrendezési és Öntözési Osztály vezetője

MAGYAR KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETE

55. VÁNDORGYŰLÉSE

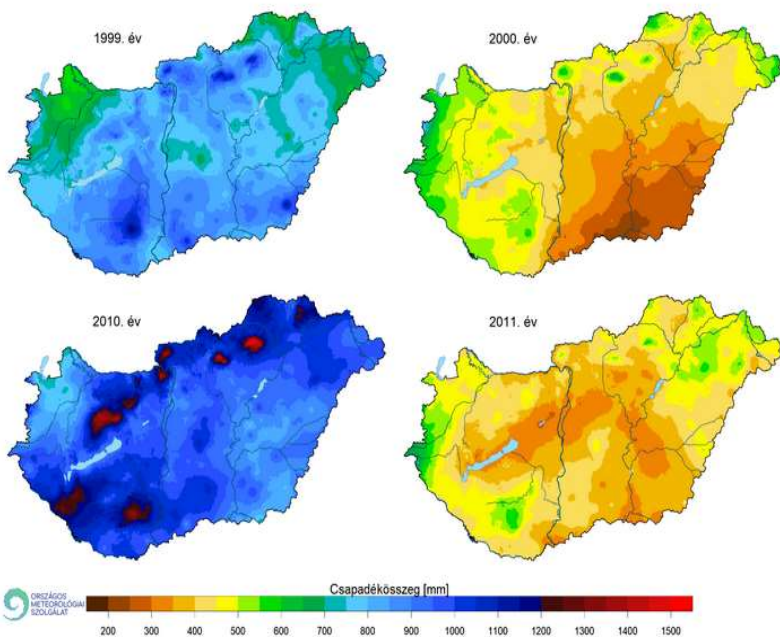

A változás részesei vagyunk: Mi és MI
2024. JÚLIUS 17-20.
SZEGED

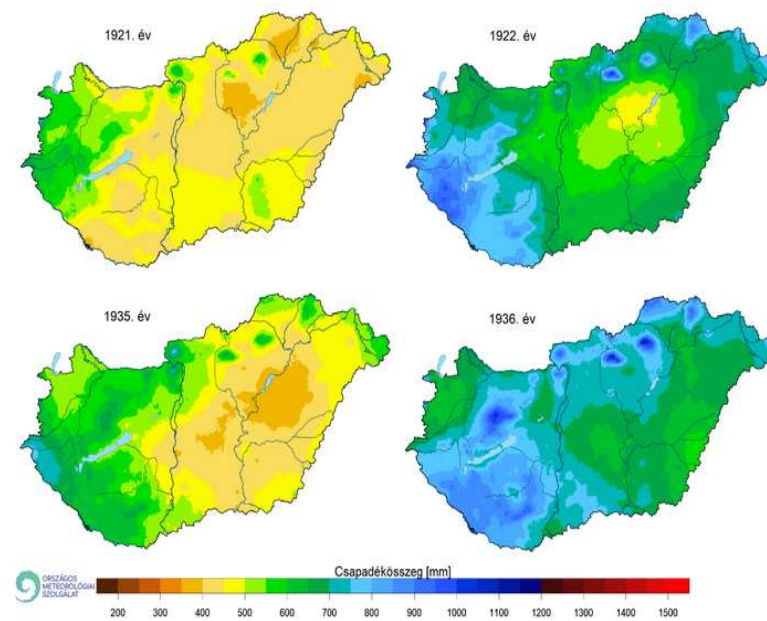
ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Csapadékos és vízhiányos időszakok hazánkban

8. ábra
Példák csapadékos évet követő száraz évre

Klímanormál	Száraz év	Csapadékos év
1901–1930	5	3
1931–1960	6	5
1961–1990	6	4
1991–2020	5	5

9. ábra
Példák száraz évet követő csapadékos évre

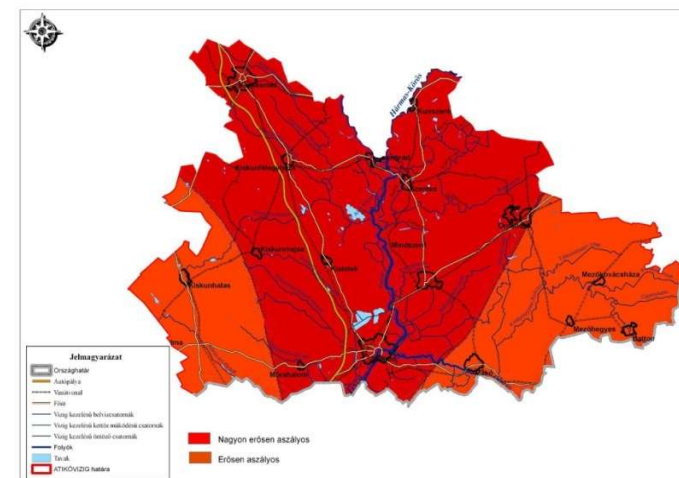
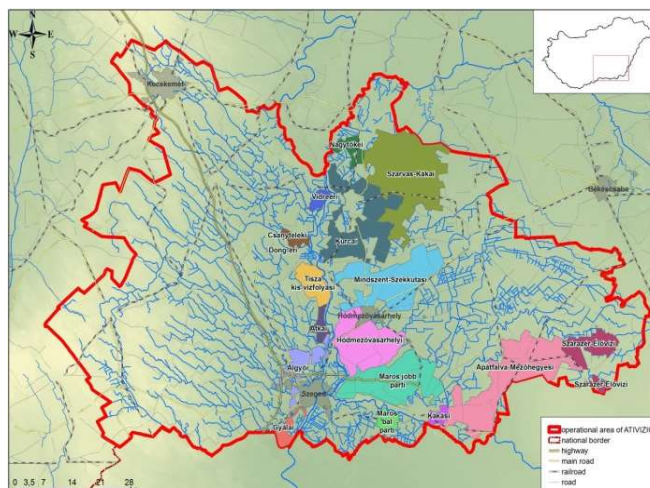
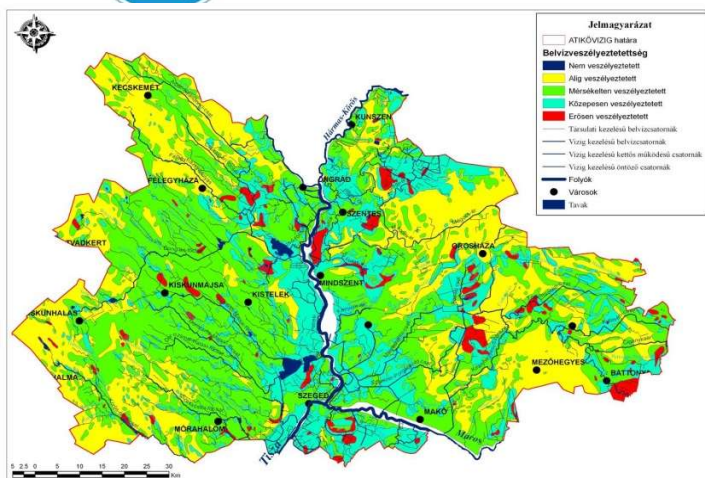
A KLÍMAVÁLTOZÁS VÁRHATÓAN FOKOZZA A SZÉLSŐSÉGES VÍZJÁRÁSI ÉS VÍZHÁZTARTÁSI ÁLLAPOTOKAT

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

https://www.met.hu/ismeret-tar/erdekesssegek_tanulmanyok/index.php?id=3198&hir=Szarazsag_Magyarorszagon_2022-ben_es_a_multban

ATIVIZIG működési terület jellemzői

- ❑ Dualitás a vízbő időszakok (árvíz és belvíz) és a vízhiányos időszakokban (aszály) - akár egy éven belül is megjelenik
- ❑ Területileg és időben is szélsőséges csapadékeloszlás
- ❖ **Kettős működésű vízrendszerek, amelyek többcélú hasznosításúak is.** Konfliktus helyzetek alakulnak ki. Befogadói kapacitás korlátozott.
- ❖ Befogadó folyótól távolabb lévő településekről 90-100 km-t „utazik” a víz
- ❖ Csatornák kis esésűek, szivattyús üzemű rendszerek

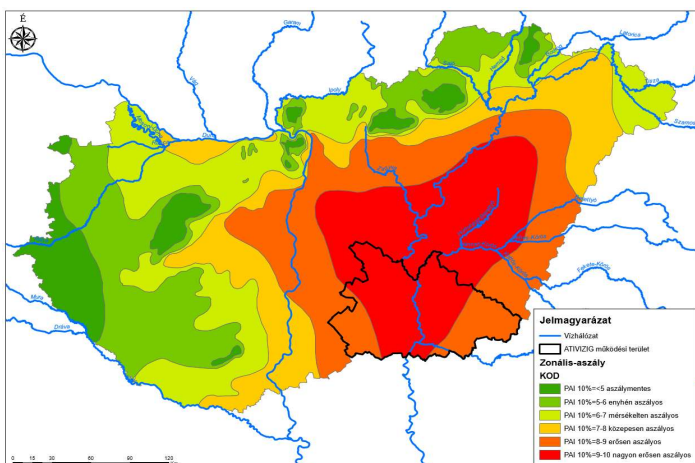

Dualitás a vízjárásban - Kettős védelmi feladat

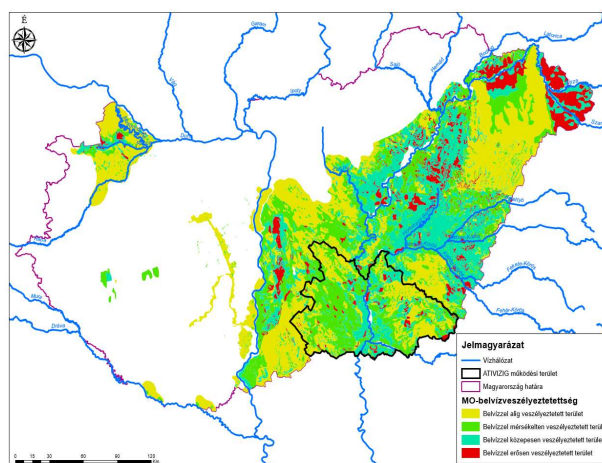
ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

- ❖ *Belvíz és aszály kártételek → hasonló területek és települések*
- ❖ *A klímaváltozás: vízbő és vízhiányos időszakok - szélsőséges irány: a gyakoriságuk és tartósságuk növekedése*
- ❖ *A belvíz elvezetése + vízpótlás feladat végrehajtása: „kettős működésű” vízrendszerek*

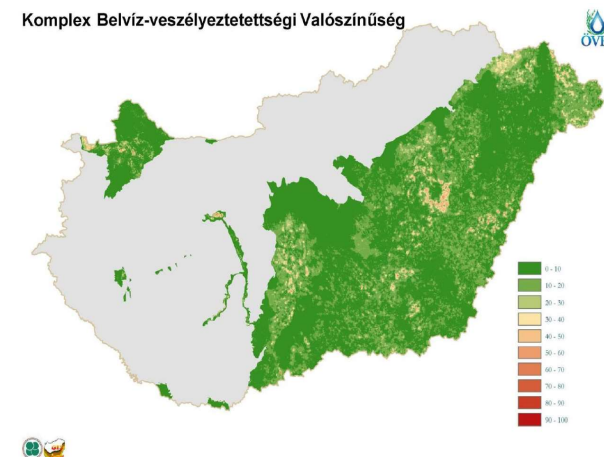
A MI VÍZÜGYÜNK

Magyarország zónális aszály térképe (Pálfi)

Pálfi-féle belvív-veszélyeztetettségi térkép

Komplex belvívveszélyeztetettségi valószínűségi térkép

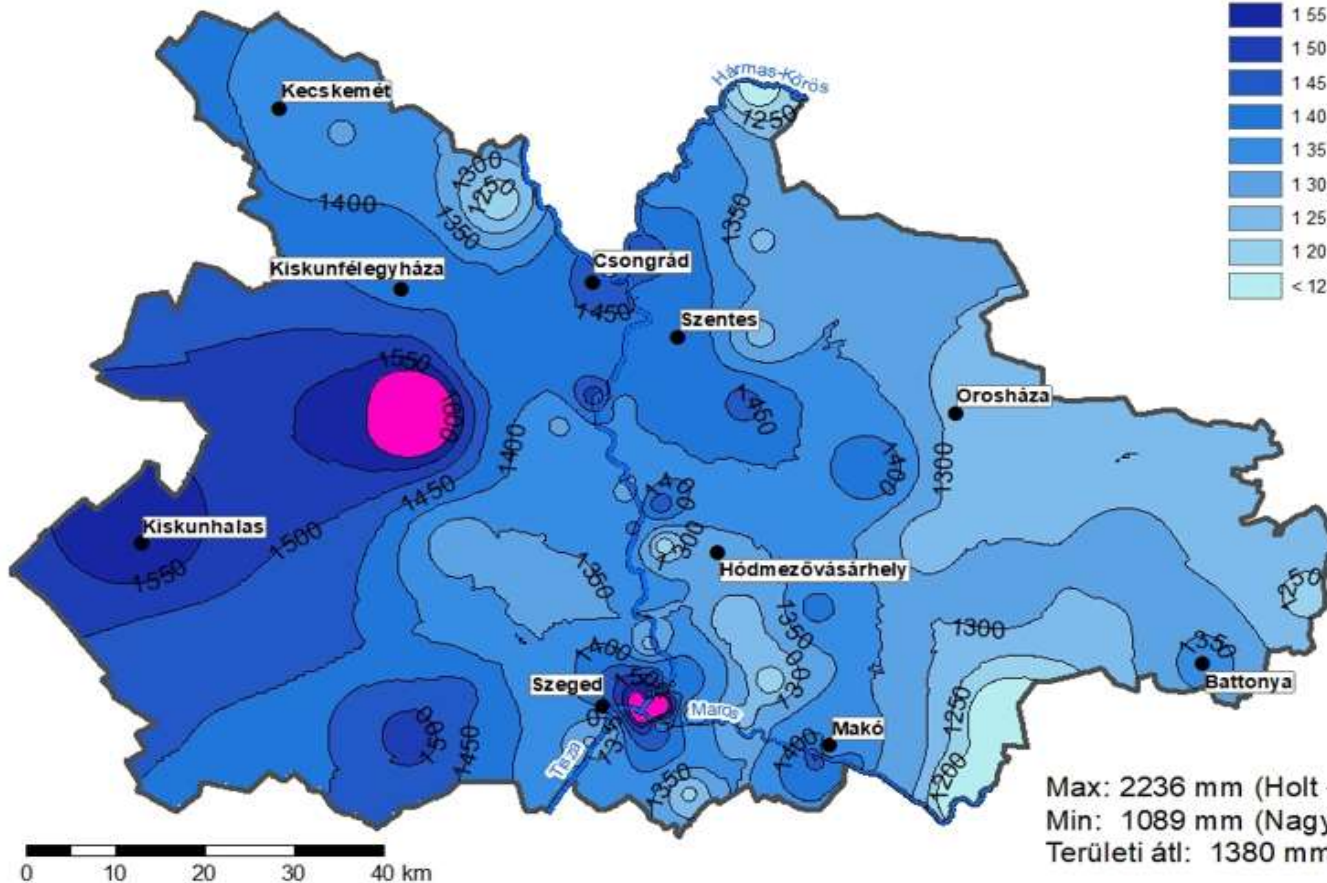
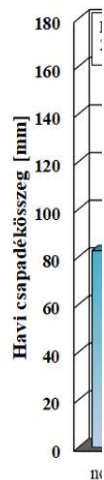
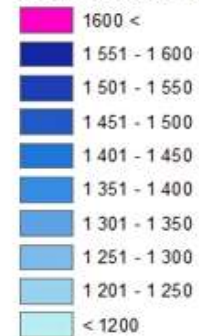

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZ

A csapadék területi eloszlása az ATIVIZIG területén 2009. november 1. - 2011. október 31.

Csapadékösszeg [mm]

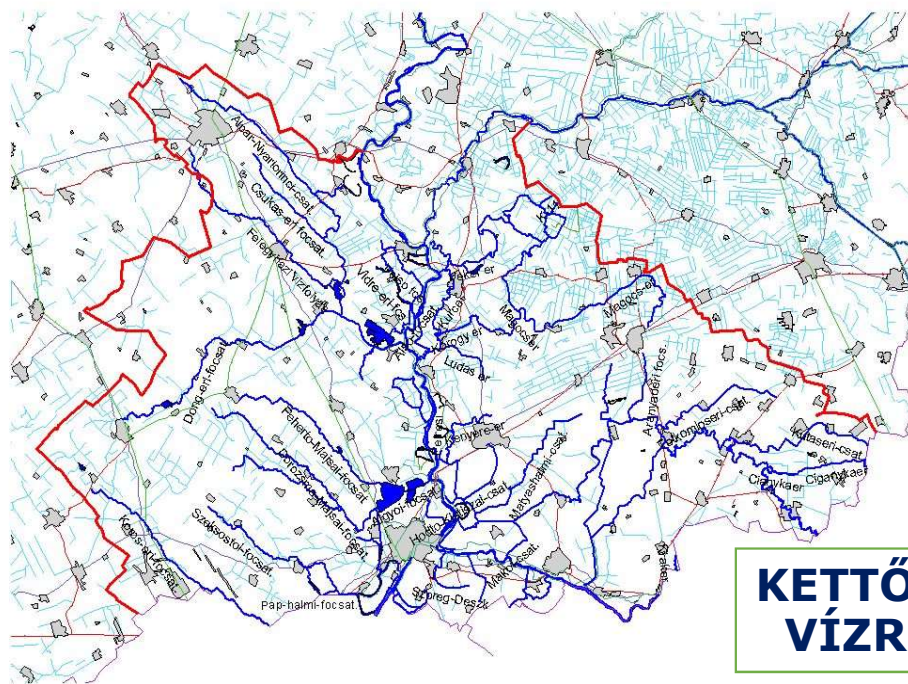
Max: 2236 mm (Holt - Tiszai g.h.)
Min: 1089 mm (Nagylak (Bökény) g.h.)
Területi átl: 1380 mm

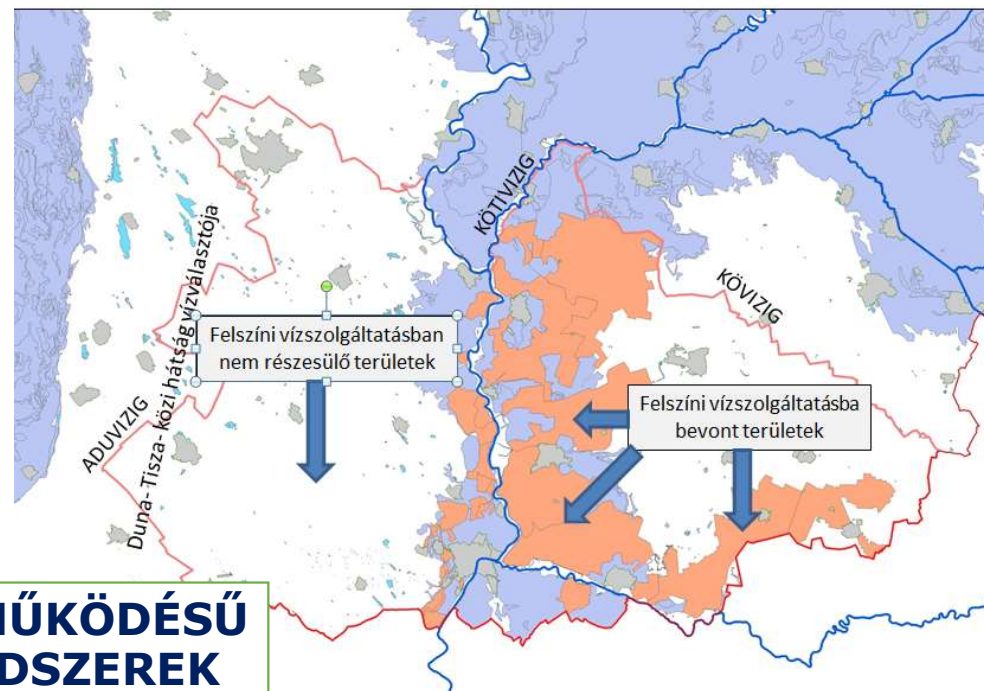
ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG

MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA

belvízvédekezés + aszálykár elhárítás (öntözés)

**KETTŐSMŰKÖDÉSŰ
VÍZRENDSZEREK**

Aszálykár elleni védelem

Vízszolgáltatás hatásterülete: **1667** km²
– kb. **616** km kettősm.csatorna, **117** km
öntözőcsat., **26 (43)** db szivattyútelep

Belvízvédelem

A belvizek által veszélyeztetett területek
nagysága **2812** km² – kb. **4700** km csatorna,
60 db szivattyútelep

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Vízgazdálkodás fő sajátosságok -FELSZÍNI VÍZKÉSZLETEK

Rendelkezésre álló felszíni vízkészletek:

- ❖ Folyók: Tisza,
Hármas-Körös, Maros
- ❖ Tavak, holtágak
- ❖ Időszakos vízfolyások és szikes tavak
– nincs hasznosítható vízkészlet – **vízpótlás**

Vízminőségi problémák:

Kettős működésű vízrendszerekbe vezetett

- Termál csurgalékvizek
- Települési tisztított szennyvizek
- Egyéb használt vizek

Időszakosan az ellenáramlásból is adódó problémák.

Megoldás:

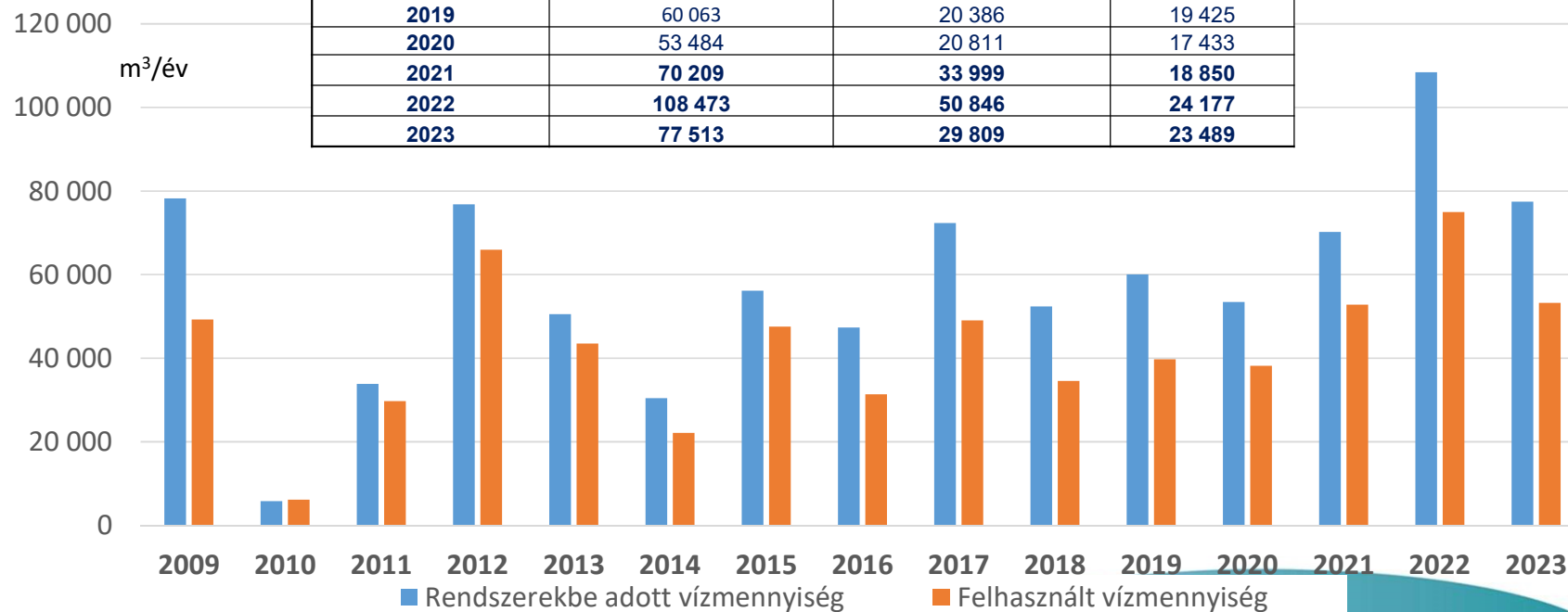
- Komplex szemléletű vízgazdálkodási projektek
- Szélsőségekhez történő alkalmazkodás
- Határon átnyúló hatások – közös projektek

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

2009-2023. években hasznosított vízmennyiségek az ATIVIZIG területén

Év	Rendszerekbe beadott vízmennyiség	Öntözési hasznosítás	Halastó hasznosítás
	e m³	e m³	e m³
2009	78 297	31 819	17 470
2010	5 846	5 574	579
2011	33 853	22 552	7 185
2012	76 839	49 725	16 257
2013	50 574	35 127	8 399
2014	30 500	19 233	2 952
2015	56 185	33 583	14 000
2016	47 389	22 079	9 333
2017	72 392	30 487	18 587
2018	52 386	23 854	10 715
2019	60 063	20 386	19 425
2020	53 484	20 811	17 433
2021	70 209	33 999	18 850
2022	108 473	50 846	24 177
2023	77 513	29 809	23 489

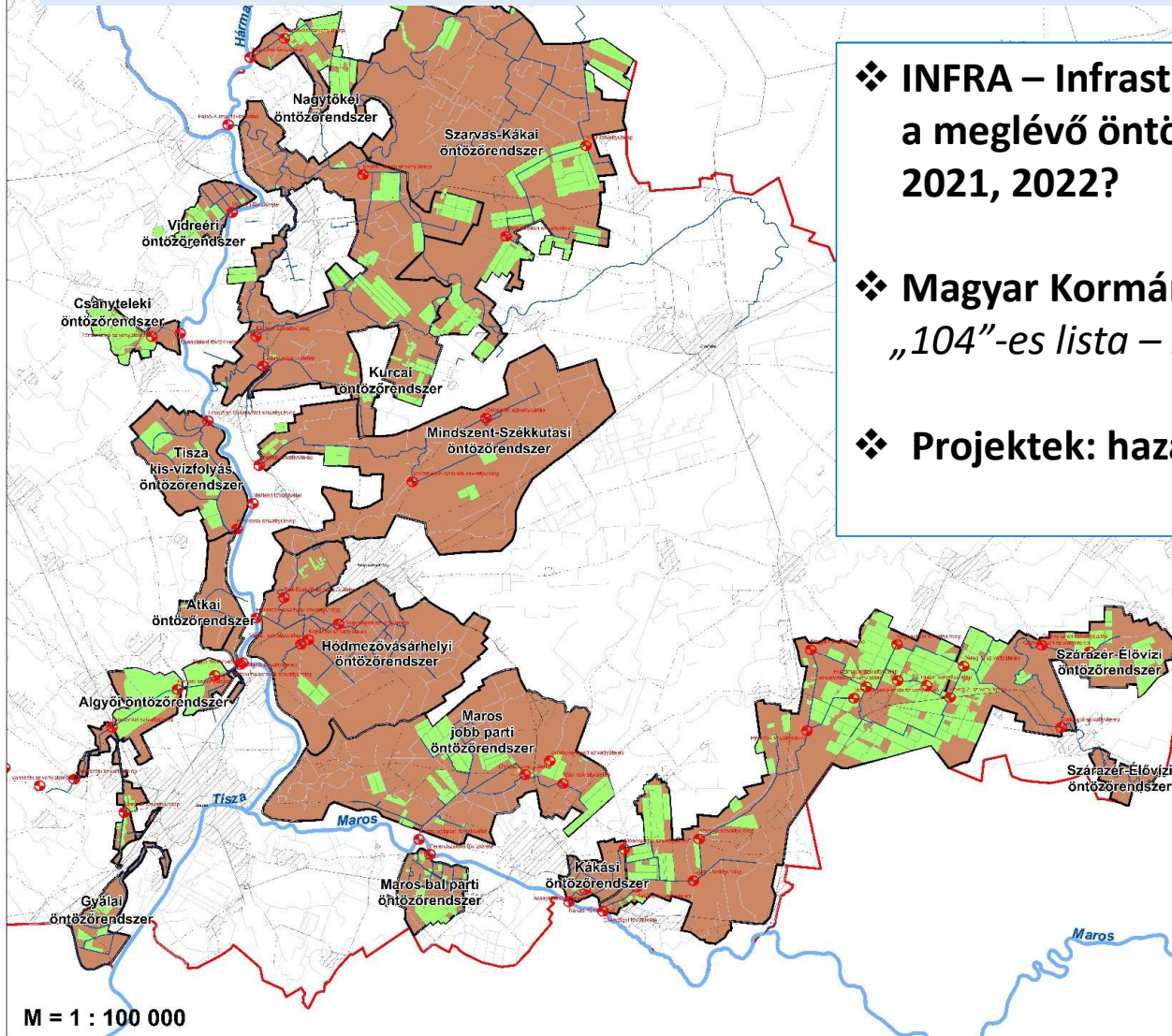

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Öntözésfejlesztési projektek az ATIVIZIG működési területén - források

❖ **INFRA – Infrastrukturális hiányok megszüntetése a meglévő öntözőrendszerekben 2019-2020-2021, 2022?**

❖ **Magyar Kormány *Öntözés-fejlesztés stratégiája* „104”-es lista – korábbi NAK felmérés alapján**

❖ **Projektek: hazai és nemzetközi források**

1977-79: kb. 40 e ha öntözés
2020: kb. 20-21 e ha öntözés
2024: kb. 23 e ha öntözés

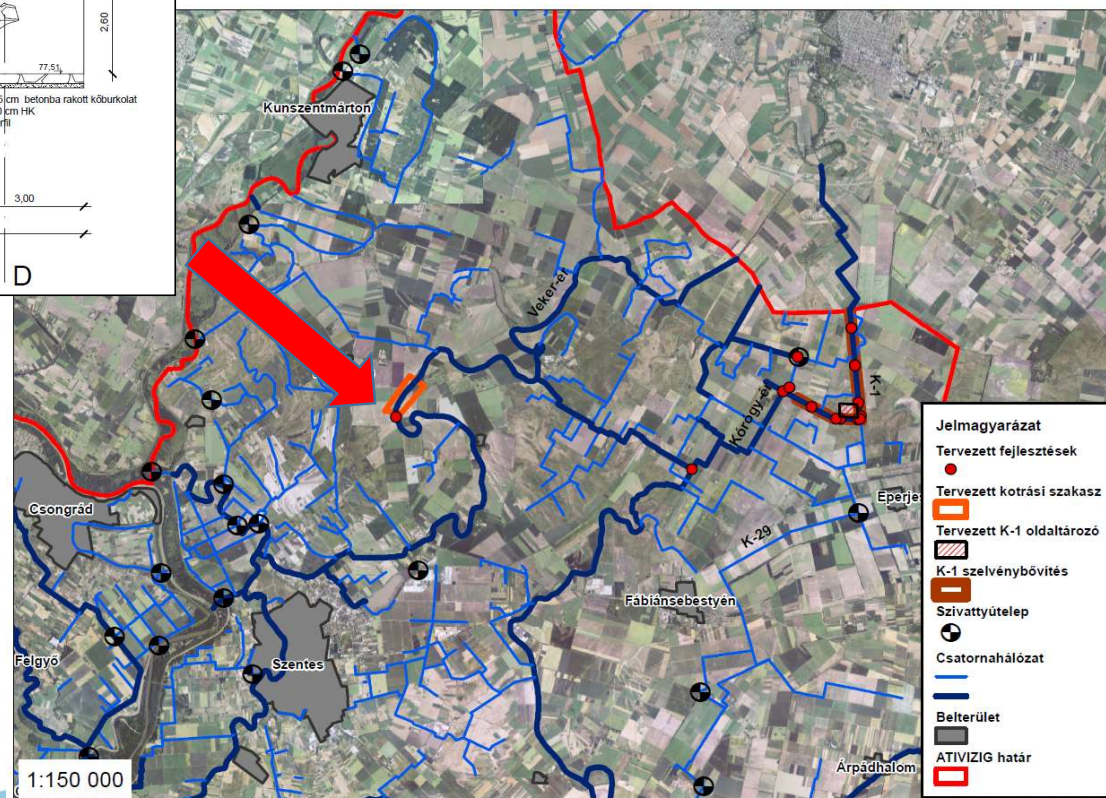
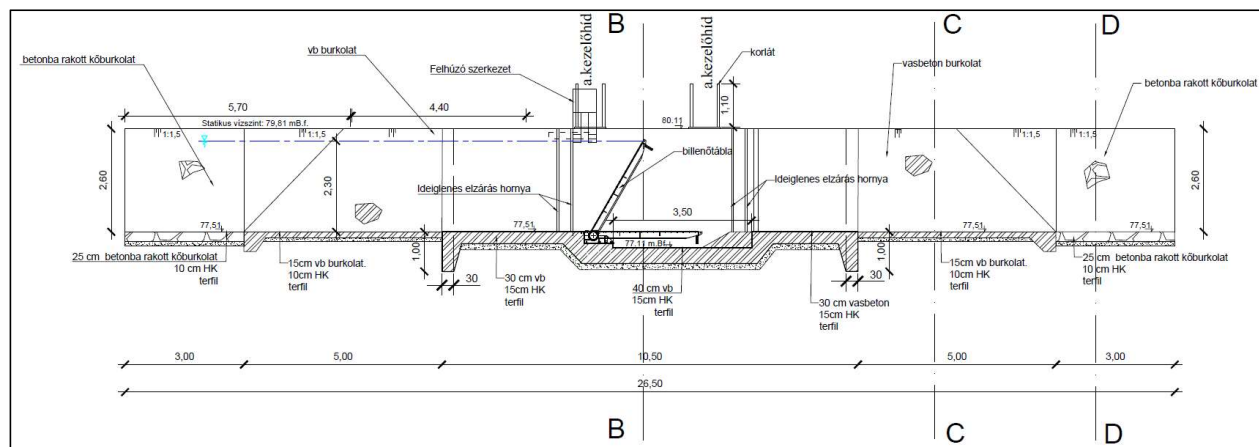
ATIVIZIG szolgáltatóként megközelítőleg 30-40 millió m³ vízhasználatot szolgál ki 16 öntözőrendszerben.

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Öntözésfejlesztés stratégiai projektek (példa)

25: Veker- éri vízvisszatartó műtárgy létesítése

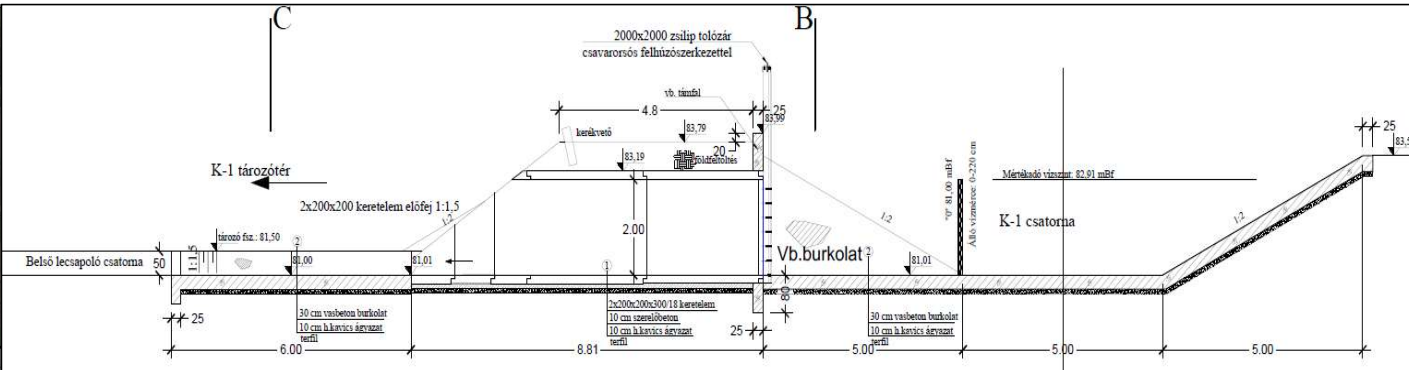
A MI VÍZÜGYÜNK

Célja: A műtárgy rendeltetése, hogy az öntözés
üzembiztonságát, a magasabb vízszinttartás biztosítása.
Nyílásmérete (m): 2x2,0x2,60
Anyaga: vasbeton
Eltárószerkezet: billenőtábla

Öntözésfejlesztés stratégiai projektek (példa)

71 : A vízhiány enyhítése és az öntözésfejlesztési igények kielégítése a K-1 csatorna hidraulikai fejlesztésével, szelvénybővítésével

- Jelm.
- Tervezett K-1 oldaltározó
  - Tervezett fejlesztések
  - Szivattyútelep
  - Csatornahálózat
  - K-1 szelvénybővítés
  - Belterület
  - ATIVIZIG határ

Tározó töltő műtárgy

Célja: A tározó feltöltésének biztosítása a K-1 csatornából

Nyílásméret (m): 2x2,0x2,0

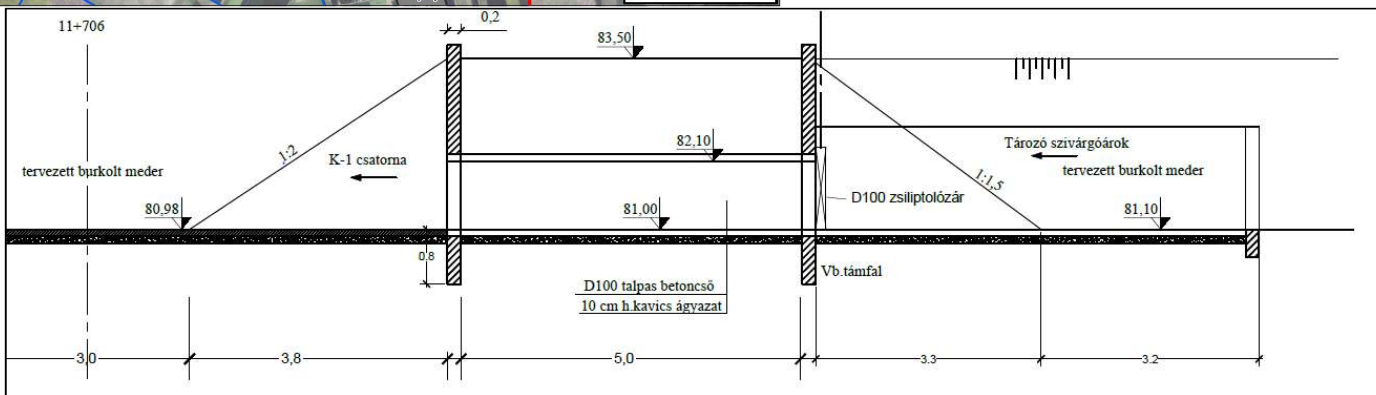
Felhúzó szerkezet: csavarorsós

Tározó leürítő műtárgy

Célja: A tározó leeresztés a K-1 csatornába

Nyílásméret (cm): D100

Felhúzó szerkezet: csavarorsós

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Öntözésfejlesztés stratégiai projektek

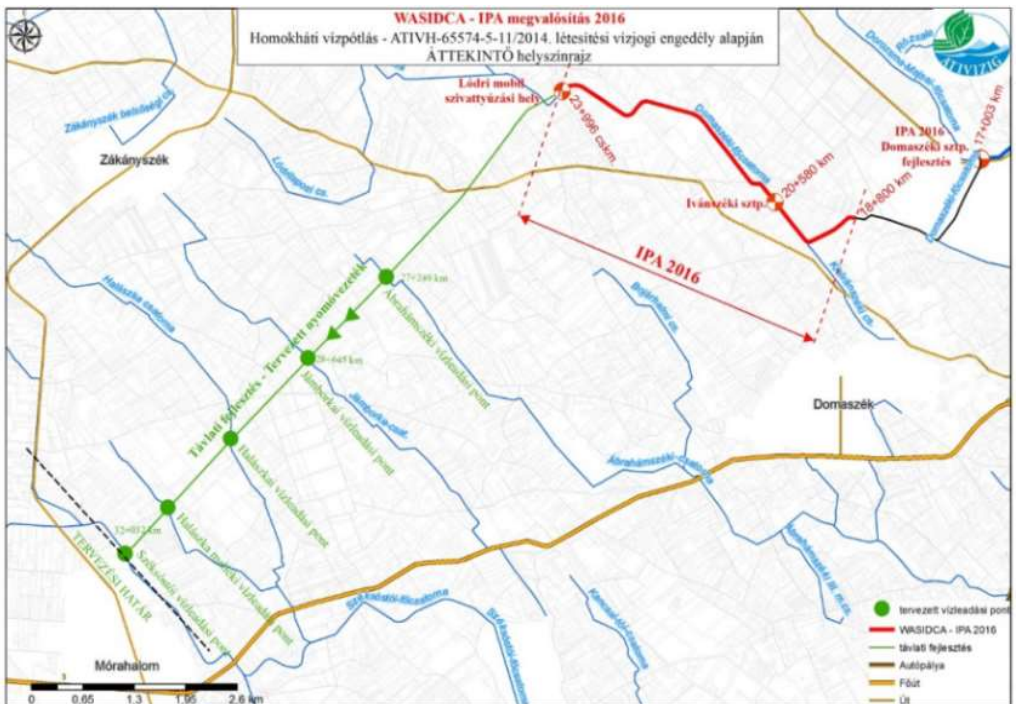
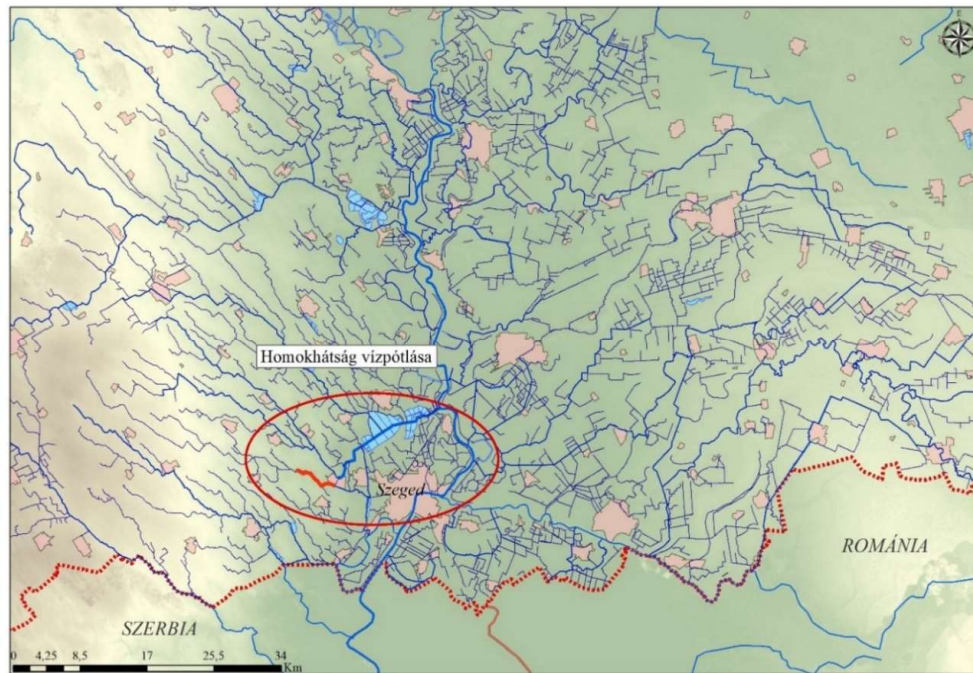
1/1, 1/2: Homokháti vízpótlás III/1 és III/2 ütemek

Térségi Vízhiány – gyenge állapotú sp. FAV – „ Homokháti vízpótlás”

Tisza folyó vízkészlet térségbe juttatása

Öntözési célú vízkészlet biztosítása

Megvalósítás alatt

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Öntözésfejlesztés – megvalósított EU projektek HOMOKHÁTI VÍZPÓTLÁS

**MATY-FEHÉRTÓI BELVÍZRENDSZER
FEJLESZTÉSE” DAOP-5.2.1/B-2008-0003. 2011:**
Dorozsmai szivattyútelep

**DAOP-5.2.1/B-09-2010-0007 Algyői-főcsatorna vízgyűjtőjének
vízpótlása 2009-2013**

Algyői-főcsatorna mederrendezése (11 + 230-16 + 950 km)
Vízkezelő műtárny Algyői fcs. 11+250 km szelvény
Domaszéki 2. sz. átemelő építése. $Q = 1,5 \text{ m}^3/\text{s}$.

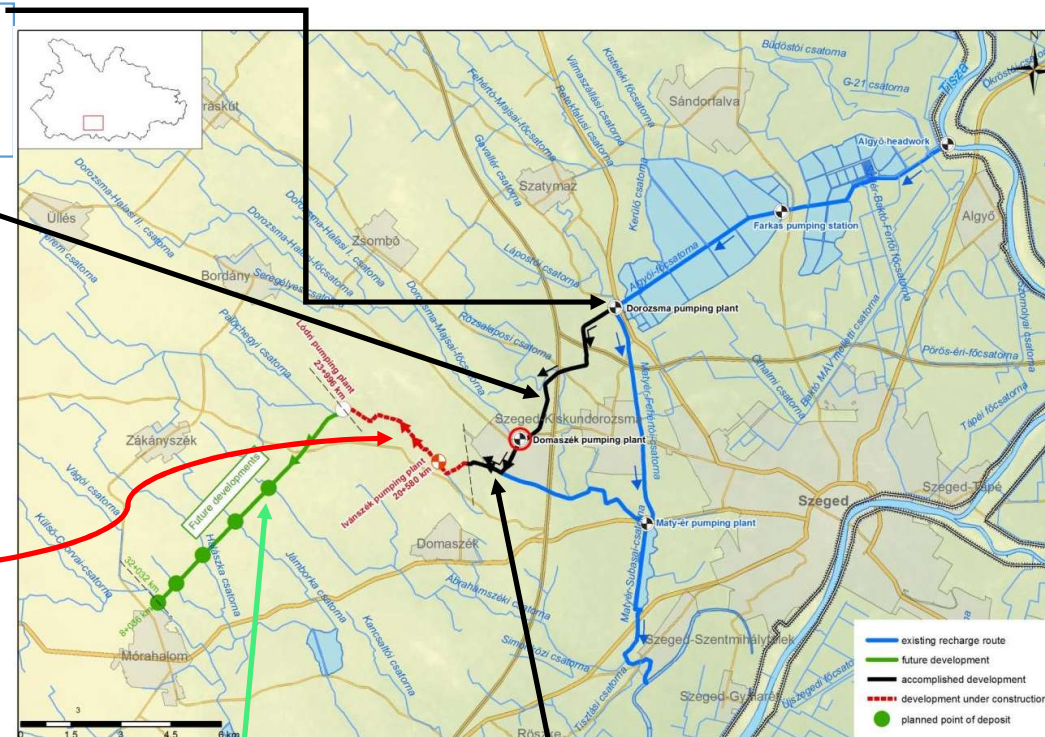
**WASIDCA – IPA 2016 - Homokháti vízpótlás a 18+800 –
23+996 km szelvények között (2021)**

- Domaszéki szivattyútelep fejlesztése
- DN 900 PN6 HOBAS nyomócső
- Domaszéki csatorna kettősműködésűvé alakítása
- Ivánszéki szivattyútelep ($Q = 1,3 \text{ m}^3/\text{s}$) létesítése
- Lódri szivattyúállás ($Q = 0,8 - 1,2 \text{ m}^3/\text{s}$) alépítmény

**Folytatás: Homokhátság vízpótlása III. ütem – Öntözésfejlesztési Stratégia
(2020-2022)**

A Homokháti vízpótlás továbbfejlesztése:

Az 5 vízleadási ponttal érintett belvízcsatorna fejlesztése (kettősműködésűvé alakítása). Ábrahámszéki-csatorna, Jámborka csatorna, Halászka csatorna, Halászka melléki csatorna, Széksóstói-főcsatorna

Norvég Alap (2014) Mórahalom Önkormányzata:
A vízpótlási útvonal 17+003–18+127 km között DN 900 nyomócső, műtárny felújítás és tolózár építése.

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Öntözésfejlesztés – megvalósított EU projektek

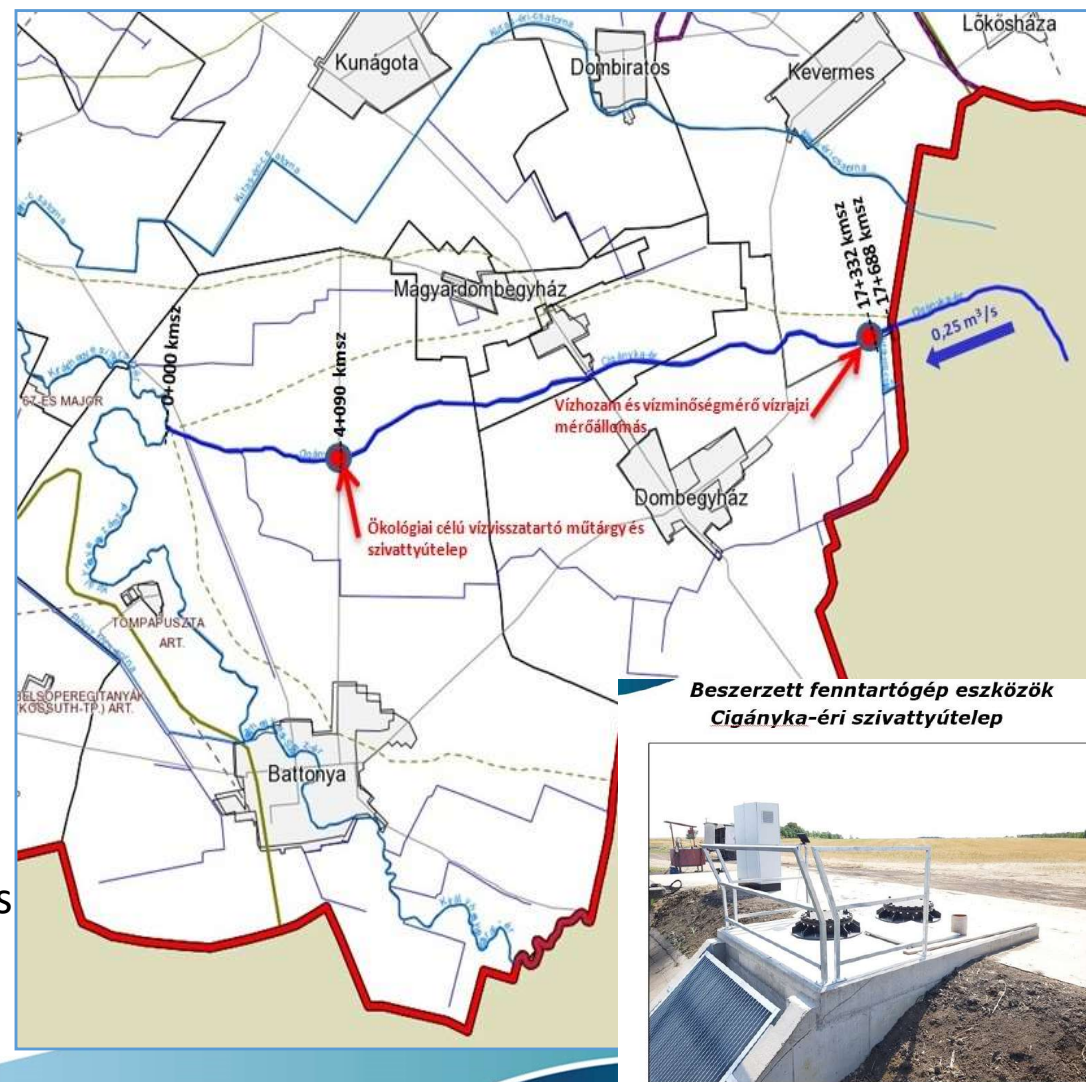
Fenntartható vízgazdálkodási infrastruktúra kialakítása a magyar – román határ menti régióban

A projekt részének átfogó célja:

- A Maros hordalékkúpon elhelyezkedő Cigányka-ér térsége vízkészlet problémáinak enyhítése vízvisszatartással

A projekt közvetlen céljai (2018):

- Ökológiai célú vízvisszatartó műtárgy és szivattyútelep építése a Cigányka-ér 4+090 km szelvényében,
- vízhozam és vízminőség mérő vízrajzi mérőállomás építése a Cigányka-ér 17+332 km szelvényében, a Magyar - Román határ közelében
- Informatikai eszköz beszerzés
- **ROHU 2021 projekt**
Cigánykaér 0+321 km szelvénybe elektromos üzemű szivattyútelep létesítése
- Csatornakotrás
- Vízhozammérő állomás

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Öntözésfejlesztés – megvalósított EU projektek

Kurca-főcsatorna vízpótlás: eWAM, DAOP projektek

(eWAM) – IPA forrás – HUSRB/1203/121/237 Környezetbarát vízgazdálkodás sík területen 2013

Kurca-főcsatorna 1+857 – 4+750 km szelvények közötti kotrás
Előtte, közben és utána monitoring, majd az eredmények kiértékelése

DAOP-5.2.1/B-09-2010-0003 Kurca vízrendszer rehabilitációja
2. ütem 2010 - 2013

3 db új vízkormányzó műtárgy építése

Kurca-főcsatorna 12+347 – 19+097 km szelvényei között részleges,
a 27+827 - 30+557 km szelvények között teljes mederkotrás

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Öntözésfejlesztés – megvalósított EU projektek

Kurca-főcsatorna vízpótlás: ECOWAM projekt

ECOWAM – IPA – HUSRB/1602/11/0010 Környezetbarát vízgadálkodás extrém időjárási körülmények között 2017 - 2020
A Kurca-főcsatorna kotrása a jó ökológiai állapot elérése érdekében 5150 m hosszon
Monitoring állomás építése. vízminőség és ökológiai monitoring
Bikaistálló tiltó vízvisszatartó műtárgy teljes átépítése
Ökológiai tanulmány készítése

Belvíz – vízrendezés - öntözés fejlesztések 2023.

Apátfalva-Mezőhegyesi öntözőrendszer főművi fejlesztése

- Meglévő Apátfalva-Mezőhegyesi öntözőrendszer fejlesztése,
- Maros folyó jobb parti I. rendű árvízvédelmi védtöltés fejlesztése a fővízkivétel környezetében,
- Apátfalva-Mezőhegyesi főcsatorna fejlesztése,
- Új Kardosi, Ugari, Köveggyi és Pitvarosi szivattyútelep létesítése,
- Meglévő Pitvarosi szivattyútelep rekonstrukciója,
- 2 db új esésnövelő szivattyútelep létesítése,
- Új monitoring/üzemirányítási rendszer kiépítése

A közbeszerzés lezárult, kivitelező van, pénzügyi forrásra vár.

A Ménesbirtok üzemi öntözőrendszer fejlesztése elkészült, 2023-ban beüzemelték – a fejlesztés vizigényének teljeskörű biztosítása a főművi fejlesztés nélkül nem lehetséges.

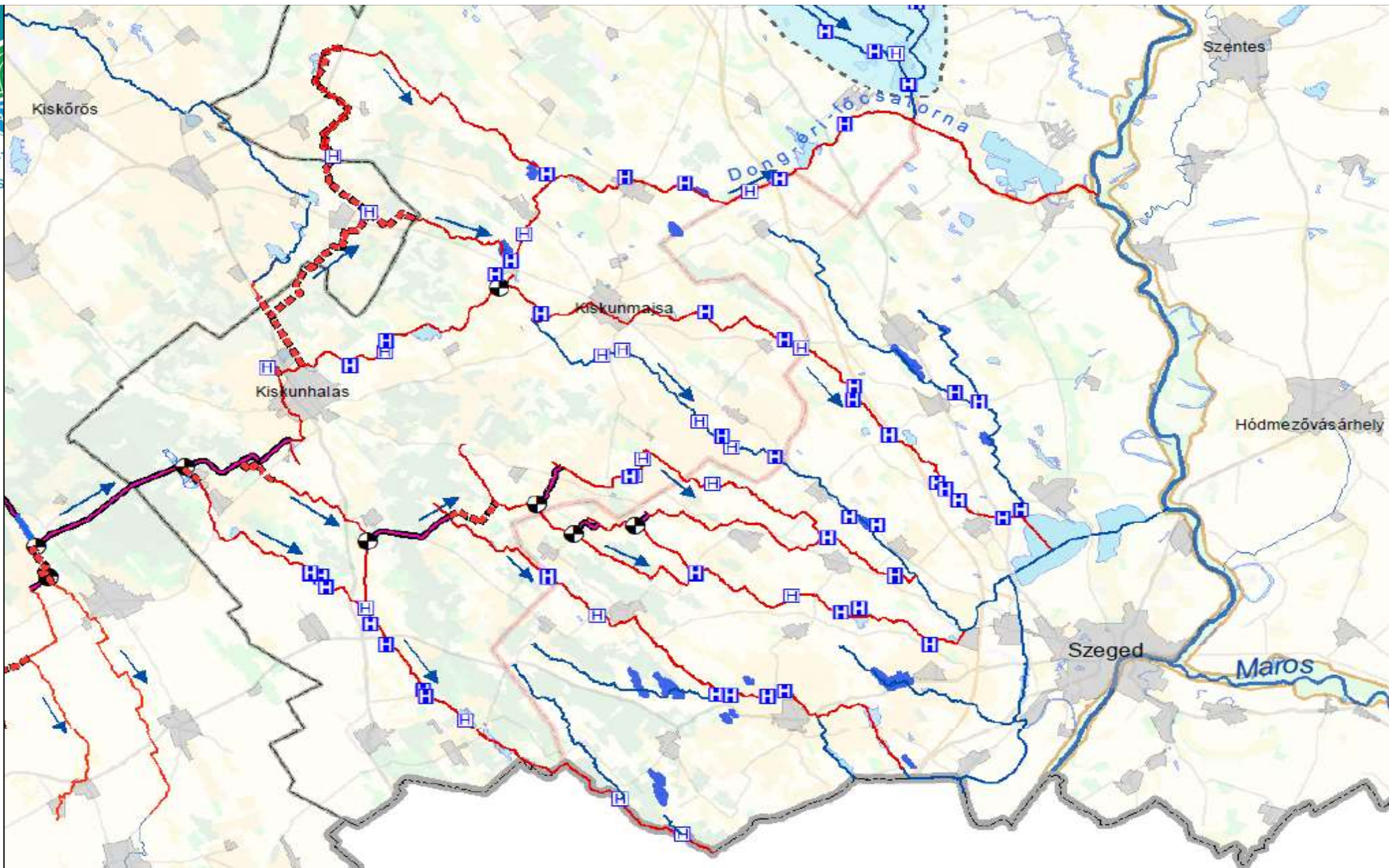

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve „D” komponens: Vízgazdálkodás (ATIVIZIG érintettség)

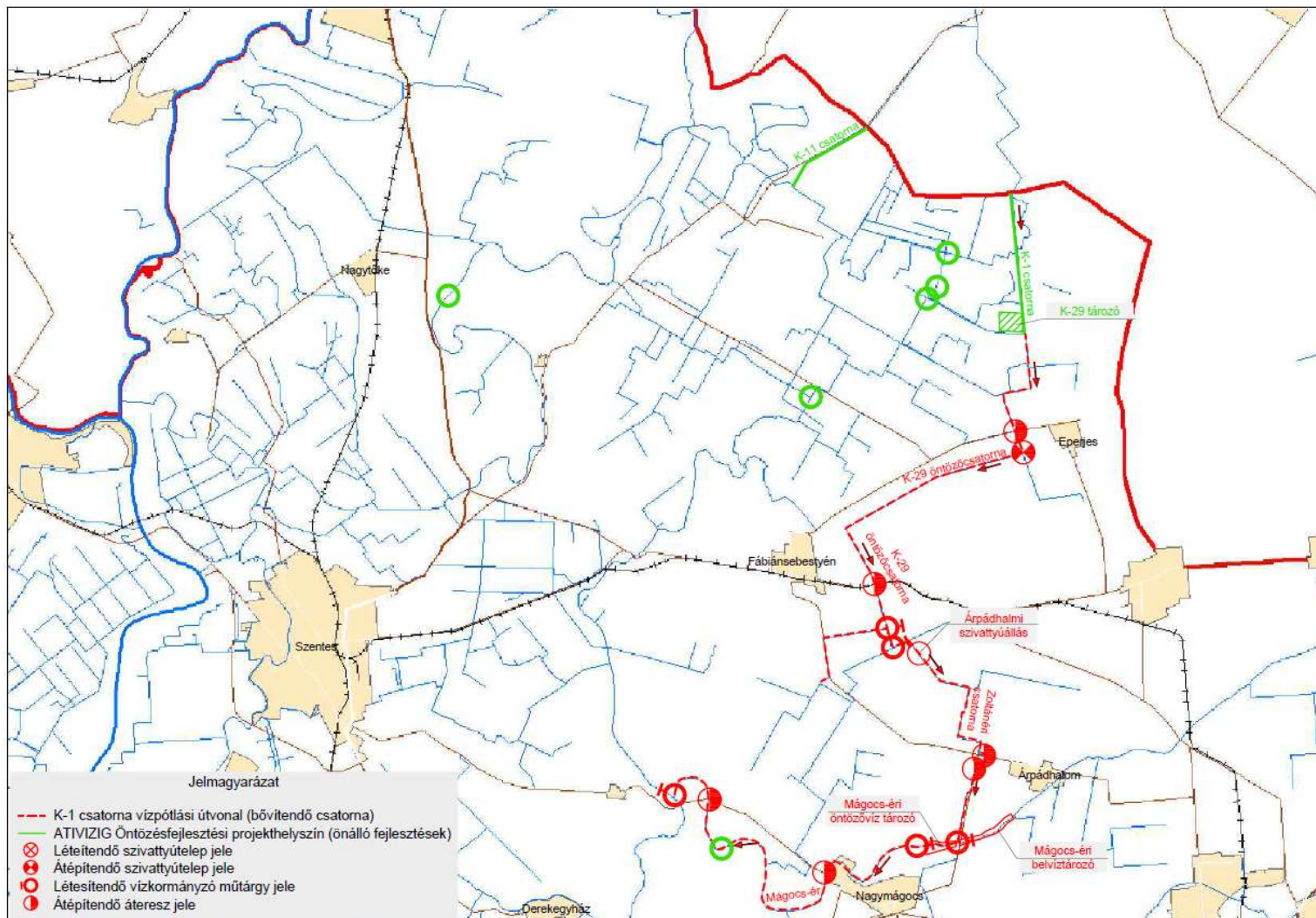
- **Projekt elnevezése:** A Duna-Tisza-közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása – I. ütem
- **Kedvezményezett:** OVF, KDVVIZIG, KÖTIVIZIG, ATIVIZIG
- **Tervezett megvalósítási helyszínek:** Ráckevei-Soroksári-Dunaág, Duna-Tisza csatorna, Tiszaalpár, Baloghalmi csatorna, Nyárlőrincpuszta, Kecskemét térsége, Kiskunfélegyháza térsége
- **Projekt összes költsége:** 44,674 Mrd Ft
- **Projekt RRF forrásból támogatott összköltsége:** 35,602 Mrd Ft
- **A projekt eredményei:** A Duna-Tisza-közi Homokhátság északi gerincének vízpótlására a meglévő Duna-Tisza csatornát (DTCS) használjuk fel. A rendszer vízellátása a Ráckeve-Soroksári Duna-ágon (RSD) keresztül történik. A Dunából kivett víz a mellékág teljes hosszán végigfolyik, fenntartva annak természetes vízfolyás jellegét. A torkolatnál új komplex vízkormányzó műtárgy épül. A nagyobb vízmennyiség továbbítása érdekében szükséges a DTCS jelenlegi 20,2 km hosszú szakaszának a mederrendezése, valamint 3,5 km szakasszal történő bővítése,. A csatorna végétől 28 km hosszúságú 2,5 m³/s kapacitású nyomócsővezeték és egy 2 ha területű kiegyenlítő tározó építése is megvalósul. A keleti területen a Tisza folyó vízkészletére alapozott Tiszaalpári vízpótló rendszer rekonstrukciója és vízkormányzó műtárgyak és két tározó építésével a továbbfejlesztése is megtörténik.

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Öntözésfejlesztés Kurca-vízrendszer fejlesztése – K-1 felől

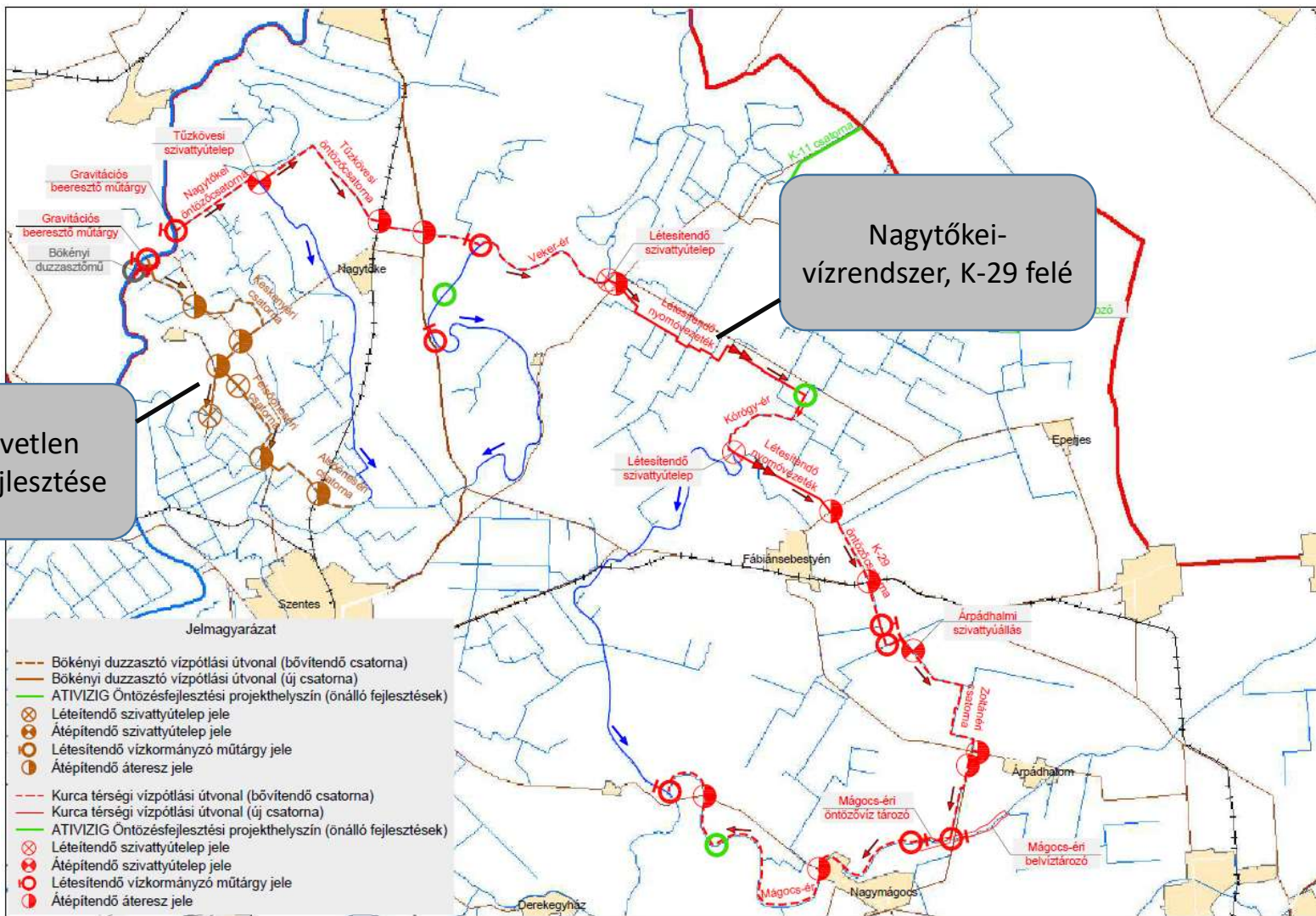

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

Öntözésfejlesztés

Kurca-vízrendszer fejlesztése – Bökényi útvonal

Kurca-közvetlen
vízellátás fejlesztése

Nagytőkei-
vízrendszer, K-29 felé

A MI VÍZÜGYÜNK

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

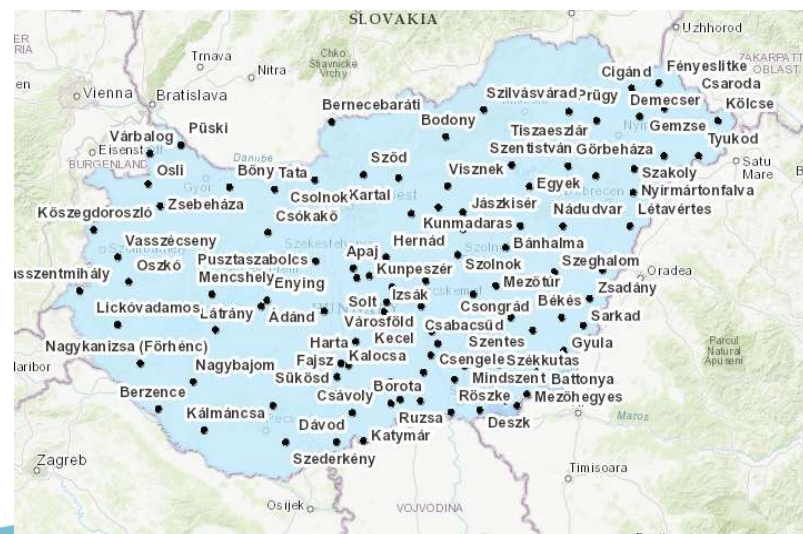
Üzemeltetői kihívások

➤ Vízgazdálkodási állapotok figyelése - felkészülés

Paraméterek: **HDI - aszályindex**

- Levegőhőmérséklet ($^{\circ}\text{C}$)
- Talajhőmérséklet: 10 - 75 cm 6 pontban ($^{\circ}\text{C}$)
- *Talajnedvesség: 10 - 75 cm 6 pontban (%)*
- Relatív páratartalom (%)
- Csapadék (mm)
- Meteorológiai aszályindex: HDI_0
- Vízhiány: 35 cm, 80 cm mélységben (mm)

Öntözés -
tervezhetőség

Aszálymonitoring

<http://aszalymonitoring.vizugy.hu>

ALSÓ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
SZEGED

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELMET!**

A MI VÍZÜGYÜNK